

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2023 -2024

1 KUOPPANUMMEN PÄIVÄKOTI

2 ESIOPETUKSEN OPETUS- JA OPPIMISJÄRJESTELYT

2.1 Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Syyslukukausi 10.8.-22.12.2023 (91 päivää)

*syysloma 16.10.-20.10.2023 (vko 42)

*joululoma 23.12.2023-7.1.2024

Kevätlukukausi 8.1.-31.5.2024 (96 päivää)

*hiihtoloma 19.2.-23.2.2024 (vko 8)

2.2 Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Kuoppanummen päiväkotiki on osa Kuoppanummen koulukeskusta. Päiväkodissa on seitsemän lapsiryhmää, joissa kolmessa ryhmässä on esioppilaita.

Karhut 21 esioppilasta, kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen avustaja

Ilvekset 9 esioppilasta, kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa, varhaiskasvatuksen avustaja

Kärpät 2 esioppilasta, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, kaksi varhaiskasvatuksen avustajaa

Esiopetus Kuoppanummen päiväkodissa perustuu sekä valtakunnalliseen esiopetussuunnitelman perusteisiin että Vihdin kunnan esiopetussuunnitelmaan.

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Vihdin varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen pedagogiset painotukset toimintavuodelle ovat leikki ja liikkuminen, lasten osallisuuden lisääminen sekä vasu ja eops -prosessi.

Leikin ja liikkumisen pedagoginen merkitys

Leikki ja liikkuminen ovat oleellinen osa esiopetusta ja sen keskeinen toimintatapa. Leikin ja liikkumisen kautta tuetaan lasten oppimista sekä kieli- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Niiden kautta lapsi saa turvallisesti kokemuksia niin onnistumisista kuin pettymyksistä. Leikille ja liikkumiselle annetaan tilaa ja aikaa sekä siällä että ulkona.

Henkilöstö ohjaa ja kannustaa lapsia leikkimään tarttumalla lasten leikki-ideoihin ja menemällä mukaan leikkiin. Aikuisen mukanaolo leikissä ennaltaehkäisee ristiriitatilanteita lasten välillä, kun aikuinen on valmiina sanoittamassa lasten tunteita ja

selvittämässä tilanteita. Pienryhmätoiminnan avulla turvataan leikkirauha leikkiville lapsille ja aikuisille. Henkilöstö ohjaa lapsia leikeissä tarvittaessa kuvilla, viittomilla ja leikinohjaustauluilla. Henkilöstö huolehtii, että jokainen lapsi pääsee osallistumaan leikkeihin omien taitojensa ja lähtökohtiensa mukaisesti. Lasten leikkiä havainnoidaan ja dokumentoidaan, jotta saadaan arvokasta tietoa lasten mielenkiinnon kohteista, joita käytetään toiminnan suunnittelussa. Leikkiympäristöjä kehitetään ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa ja lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ryhmässä käytössä olevien lelujen valintaan.

Lasten arkista, luonnollista liikkumista pidetään yllä esimerkiksi pihaleikeissä ja -peleissä. Päiväkodin sisätiloissa on mahdollisuus omaehtoiseen liikkumiseen. Ryhmien liikuntakärryissä on erilaisia välineitä liikunnallisiin leikkeihin. Jokaisella ryhmällä on vuorollaan käytössä päiväkodin sali, jossa pystyy liikkumaan monipuolisesti. Päiväkodin piha sekä lähiympäristö tarjoavat hyvät mahdollisuudet liikkumiseen sekä motoristen taitojen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Ulkoliikunnassa huomioidaan etenkin ne lapset, jotka eivät omaehtoisesti liiku. Kaikkia kannustetaan liikkumaan ja osallistumaan erilaisiin liikunnallisiin leikkeihin ja peleihin henkilöstön esimerkin kautta. Yhteisten liikunnallisten leikkien (erityisesti korkean syketason liikunnan) kautta lapset saavat kokemuksia yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta.

Liikkumisessa hyödynnetään lähialueen liikuntapaikkoja sekä luontoa. Talvisin hiihdetään urheilukentän ladulla ja jäähallissa käydään luistelemassa useamman kerran lukuvuoden aikana. Esikoululaiset osallistuvat uimakouluun kevätkaudella.

Vihdin kunnassa on tehty päiväkodeille Liikunnan vuosikello -suunnitelma, jossa huomioidaan lasten monipuolinen liikunta. Lisäksi päiväkot kuuluu Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan.

Vasu ja eops -prosessi

Opetussuunnitelmaprosessi on kokonaisuus, joka perustuu esiopetusta ja varhaiskasvatusta ohjaaviin asiakirjoihin. Jokaiselle lapselle laaditaan oma esiopetuksen oppimissuunnitelma lokakuun loppuun mennessä yhteistyössä huoltajien kanssa. Toimintavuoden aikana suunnitelmaa arvioidaan alkuvuodesta lapsen kanssa (toleranssiympyrä) ja keväällä yhdessä huoltajien kanssa.

Lasten oppimissuunnitelmien pohjalta kootaan ryhmän toimintasuunnitelma, jossa huomioidaan sekä ryhmän yhteiset että lasten yksilölliset tarpeet. Toimintasuunnitelmassa otetaan huomioon oppimissuunnitelmista nousevat tavoitteet pedagogiselle toiminnalle. Oppimissuunnitelmissa pääpaino on lasten vahvuuksissa ja mielenkiinnonkohteissa.

Päiväkodin johtaja johtaa vasu ja eops -prosessia päiväkodissa ja opettajat omassa tiimissään. Säännöllisesti järjestettävät pedapalaverit tukevat opettajia tiimijohtajuudessa. Kaikilla työntekijöillä on ammatillinen vastuu edistää toiminnallaan lasten hyvinvointia ja oppimista, tämä edellyttää yhteistä pedagogista näkemystä. Tiimin yhteisen näkemyksen konkretisoinnissa toimintasuunnitelma on keskeinen työväline. Tiimin toimintasuunnitelmaa käytetään myös pedagogiikan arvioinnissa ja kehittämisessä.

Osallisuuden lisääminen

Osallisuus esiopetuksessa tarkoittaa sitä, että lapset nähdään aktiivisina toimijoina ja henkilöstö auttaa kaikkia lapsia liittymään osaksi ryhmää. Ryhmytymiseen kiinnitetään huomiota kaikessa toiminnassa, mutta etenkin esiopetuksen alkaessa ja silloin, kun ryhmässä aloittaa uusia lapsia.

Toiminnan lähtökohtana ovat lapsen mielenkiinnon kohteet. Näiden pohjalta suunnitellaan koko lapsiryhmälle toimintaa, jossa huomioidaan jokaisen lapsen yksilölliset tavoitteet sekä ryhmän tarpeet. Henkilöstö keskittyy huomaamaan lasten vahvuuksia ja tuomaan esille onnistumisia. Aikuisten esimerkin avulla lapset oppivat antamaan positiivista palautetta toinen toisilleen. Henkilöstön vastuulla on, että jokainen lapsi saa kokea muiden lasten hyväksyntää.

Osallisuutta vahvistetaan pienryhmätoiminnan avulla, jolloin lapsen yksilöllinen kohtaaminen mahdollistuu. Henkilöstö auttaa lapsia ystävyys-suhteiden muodostamisessa ohjaamalla lapsia keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Henkilöstön oma toiminta ja malli toimii tässä esimerkkinä.

2.4 Retket

Esioppilaat tekevät toimintakauden aikana retkiä lähiympäristöön. Kevätretki tapahtuu Uudenmaan alueella.

3 ARVIOINTI

Esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjätasolla. Arviointi-indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arvioidaan lapsen osallisuutta suhteessa omaan esiopetuksen oppimissuunnitelmaan ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään toleranssiympyrää, erilaisia kartoituksia sekä opettajan ja lapsen yhdessä tekemää arviointia lapsen omasta oppimisesta.

Yksikkötasolla arvioidaan ryhmän toimintasuunnitelman ja yksikön esiopetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan varhaiskasvatuksen pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Lisäksi arviointimenetelminä käytössä ovat toleranssiympyrä, sosiogrammi ja läheisyyden kehä.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhoollon palveluista)

Lasten määrä ja kuvaus opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Kuoppanummen päiväkodissa on yhteensä 32 esioppilasta. Käytämme opiskeluhoollon palveluita edistämään kaikkien lasten hyvinvointia ja tarvittaessa varmistamaan lasten mahdollisuus yksilölliseen tukeen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan asiantuntijuutta hyödynnetään lapsen edun toteutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön toteutumisessa. Opiskeluhoollon tarve on esiopetuksessa säännöllistä ja koko toimintavuoden kestävä.

Yksikön opiskeluhoolloryhmään kuuluvat yksikön henkilökunta, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, neuvolaterveydenhoitaja, psykologi ja koulukuraattori. Tarvittaessa opiskeluhoolloryhmä kutsuu koolle muita asiantuntijoita.

Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä, että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. Yhteisöllisen opiskeluhoolltotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Opiskeluhoollon tarpeet nousevat lasten ja perheiden tilanteista sekä tarpeista. Yksilökohtainen opiskeluhoolloryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

4.2 Päiväkotiyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisenä teemana esiopetuksessa on toimintakaudelle 2023-2024 yhteisöllisyys ja tunnetaidot. Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet:

- jokaisella lapsella on kaveri
- psykologinen turvallisuus

Varhaiskasvatusyksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Aiheet yhteisöllisiin opiskeluhoolloryhmän tapaamisiin nousevat esiopetuksen ilmiöistä ja tarpeista.

Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoolloryhmää ja toimii myös koollekutsujana.

Jokaisen varhaiskasvatusyhteisössä työskentelevän velvollisuus on seurata fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumista. Huolen herätessä työntekijä tuo asian esihenkilön tietoon, joka vie asiaa eteenpäin yhteisöllisessä opiskeluhoolltotyössä.

Yksikön toimenpiteet:

Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö

Kokouspäivämäärät: 1.11.23 (kaveritaitojen edistäminen) ja 4.3.24 (aihe tarkentuu myöhemmin)

Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän jäsenet Kuoppanummen päiväkodissa:

Hanna-Kaisa Laakso (varhaiskasvatuksen erityisopettaja), Marjo Korander/Sanna Oravala (psykologi), Minna Vähämäki/Noora Virtanen/Veera Parisianos/Martta Väisänen (puheterapeutti), Marita Lindqvist/Satu Syrjä (toimintaterapeutti), Kaisa Lumokallio (kuraattori), Kristiina Koivula (terveydenhoitaja) sekä varhaiskasvatuksen opettaja päiväkodin jokaisesta lapsiryhmästä sekä Marika Honkaharju (päiväkodin johtaja).

Hyödynnämme sekä yhteisiä että yksittäisiä koulutuksia yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi.

- Varhaiskasvatuksen opettajat osallistuvat Henriika Maikun luennolle psykologiasta turvallisuudesta 7.9.23.
- Miniversokoulutus koko työyhteisölle 6.2.2024 ja lapsille 7.2.2024.
- Tuikku -koulutus: Tunnetaitoja ja osallisuutta varhaiskasvatukseen -ohjelma (viisi osallistujaa)
- Untuvikko -koulutus (kahdeksan osallistujaa)
- Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus seminaarisarja (kaikki opettajat)

Lisäksi kokouskäytäntöihimme kuuluu säännölliset varhaiskasvatuksen opettajien, lastenhoitajien ja avustajien pedatiimit, joissa käsitellään ajankohtaisia aiheita ja jaetaan koulutuksista saatuja oppimiskokemuksia.

4.3 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille opiskelijoille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa. Opettajat ovat avainhenkilöitä opiskelijan tuen tarpeen tunnistamisessa. Opettajan näkökulmaa tarvitaan myös tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa.

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän opiskeluhoollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai varhaiskasvatuksen opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu, esim. terveydenhoitaja.

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan/opiskelijan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta. Oppilaan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa iän ja kehitystason mukaisesti. Yksilökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraaminen ja edistäminen sekä tukitoimien suunnitteleminen.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus, jonka kirjaa pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen opettaja. Oppilashuoltokertomuksen säilyttää päiväkodin johtaja lukitussa kaapissa.

Oppilashuoltokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupa-kaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuspaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät oppilashuoltokertomukset.

Huoltaja huolehtii esioppilaan erityisruokavaliotarpeen ilmoittamisesta Vihdin kunnan ohjeistuksen mukaisesti. Päiväkotilapselle, oppilaalle ja opiskelijalle tarjotaan sairauden vaatima erityisruokavalio. Lääkärintodistus vaaditaan, kun kyse on ruokavaliohoitoisesta sairaudesta.

Esioppilaan tarvitsema lääkehoito toteutetaan Vihdin kunnan lääkehoitosuunnitelman /ohjeistuksen mukaisesti. Lapselle laaditaan lääkehoitosuunnitelma.

4.4 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä päiväkodissa työskentelevien ammattilaisten ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät koostuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Ryhmäkohtaiset pedagogiset työryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa. Pedagogiseen työryhmään osallistuvat ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, päiväkodinjohtaja ja halutesaan lapsen huoltaja.

Vihdissä opiskeluhuoltotyö perustuu yhteistyötä toteuttavien henkilöiden ja tahojen keskinäiseen luottamukseen ja ammatillisuuteen. Yhteistyö huoltajien kanssa rakentuu kuulemiseen, kunnioitukseen, luottamukseen ja dialogiin. Opiskeluhuoltopalvelujen tulee olla tasavertaisesti jokaisen oppilashuoltopalveluja tarvitsevan esioppilaan, huoltajien ja esiopetushenkilöstön käytettävissä.

Sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteuttamisesta sovitaan huoltajien kanssa ja lasta kuullen. Varhaiskasvatusyksikkö tiedottaa huoltajille opiskeluhoillon periaatteista ja menettelytavoista toimikauden alkaessa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- opiskeluhoillon käytänteistä esiopetusvuoden aikana.
- esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhoitotyön toteuttajat
- opiskeluhoitotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi monialaisen yhteistyön toteuttajat voidaan kutsua koolle tarvittaessa.

Tarvittaessa esiopetuksessa tehdään yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden eri tahojen kanssa.

4.5 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla ja ilmiöstä on olemassa erilaisia määritelmiä. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas/opiskelija joutuu yhden tai useamman muun lapsen tai nuoren toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimyksen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusaajaan.

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas. (MLL 2021)

Korostamme varhaista puuttumista, myös pieniin asioihin, sekä hyviä kaveritaitoja. Toiminnassa keskeistä on huomata hyvä ja kaunis käytös. Kaikilla aikuisilla on velvollisuus puuttua aina havaitsemaansa epäasialliseen käytökseen.

Vihdin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ristiriitojen ratkaisu tapahtuu MiniVerson eli sovittelun avulla. Henkilöstö perehdytetään MiniVerson käyttöön 2023-2024 toimintakauden aikana. Jokaisen työntekijän tulee tietää riitojen sovittelun periaatteet ja käytänteet, joita sitten sovelletaan ryhmissä lasten ikätason ja valmiuksien mukaan.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Lasten empatiataidot kehittyvät, kun heidän lähellään on muita kunnioittavia ja empaattisia aikuisia. Jokainen työntekijä pohtii omien asenteiden ja arvojen vaikutusta kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseen.

Henkilöstö tunnistaa kiusaamistilanteita ja puuttuu niihin sekä keskustelee aiheesta lasten kanssa. Henkilöstö havainnoi lapsia kaikissa tilanteissa ja on mukana leikeissä sekä muissa tilanteissa, jolloin ristiriitatilanteita saadaan ennaltaehkäistyä ja niihin päästään puuttumaan välittömästi.

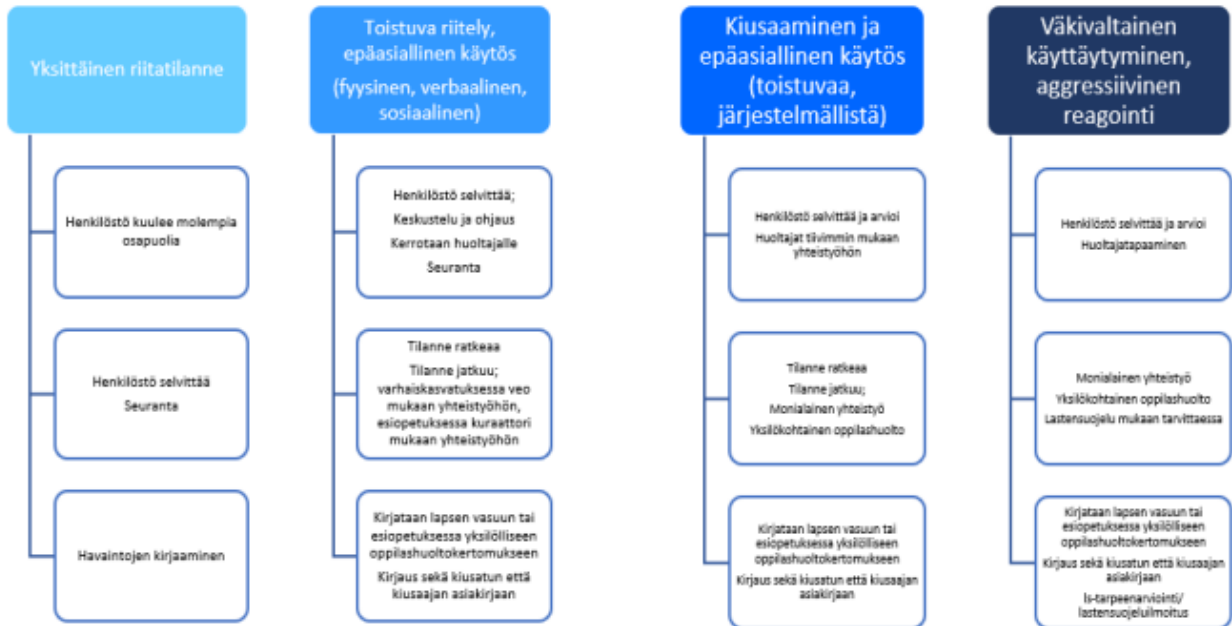
Jokaisella lapsella on tarve kuulua ryhmään. Kaveritaitoja harjoitellaan yhdessä, jotta lapsen on mahdollista liittyä ryhmään positiivisin keinoin. Kaveritaitoihin kuuluu ryhmässä toimimisen taidot, vuorovaikutuksen ylläpitämisen taidot, vuorovaikutukseen liittymisen taidot ja toisen huomioon ottamisen taidot. Näitä taitoja vahvistetaan kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa pedagogisesti ja systemaattisesti ohjaten sekä esimerkiksi lastenkirjallisuuden ja draaman keinoin.

Kiusaamiseen puututaan poikkeuksetta ja kiusaamiseen puuttuu se henkilöstön jäsen, joka on paikalla, kun kiusaamista tapahtuu. Tilanne selvitetään niiden kanssa, jotka tapahtumaan liittyvät. Jokaiselle annetaan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta. Tarvittaessa otetaan mukaan valmiit riitatilanne - kuvataulut tai käytetään nopeaa piirtämistä. Yhdessä mietitään erilaisia tapoja ratkaista tilanne positiivisin keinoin ketään syylistämättä.

Lapsilla loukkaava toiminta ei ole yleensä tahallista. Siksi on tärkeää pysähtyä pohtimaan pieniäkin ikäviä tilanteita ennen kuin ne muuttuvat kiusaamiseksi hyödyntäen pisarapuuttumista. Siinä tilanne pysäytetään heti, kun ikävä toiminta huomataan. Työntekijän tehtävä on ohjata rauhallisesti tilannetta. Lapsiin saa yhteyden, kun pysähdytään miettimään tilannetta ilman, että ketään syyllistetään:

- Mitä tapahtui ?
- Miltä toisesta tuntui?
- Oliko se kaikista kivaa tai reilua?
- Lopuksi sovitaan yhdessä, kuinka jatkossa toimitaan

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

4.6 Toimenpiteet opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seurauksiksi

Sekä yhteisöllisen, että yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamisesta sovitaan aina huoltajien kanssa ja lasta kuullen. Esiopetusyksikkö tiedottaa huoltajille opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista toimikauden alkaessa.

Esiopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelma sisältyy vuosittain laadittavan esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, jonka sivistyslautakunta hyväksyy.

5 OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Lasten osallisuus huomioidaan erilaisin tavoin. Lapset ovat mukana suunnittelemassa toimintaa sekä arvioimassa sitä. Konkreettisine välineinä käytetään pedagogista seinää, sosiogrammia, läheisyyden kehää sekä toleranssiympyrää. Osallisuus huomioidaan päivän kaikissa hetkissä kohtaamalla lapset sensitiivisesti ja heidän mielipiteitään arvostaen. Yhteisöön kiinnittyminen onnistuu arvostuksen kautta.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Yhteistyö huoltajien kanssa alkaa jo ennen varsinaisen toimintakauden alkua. Kesäkuussa järjestetään uusien asiakkaiden tutustumisilta, jolloin tutustutaan taloon, omaan ryhmätilaan ja henkilöstöön. Muualta kuin Kuoppanummen päiväkodista siirtyviin asiakkaisiin ollaan yhteydessä jo sitä ennen ja sovimme jokaiselle lapselle oman yksilöllisen tutustumiskäynnin päiväkotiin. Vanhempainillat järjestetään syyskuun aikana. Vanhempainillassa on tärkeässä roolissa huoltajien osallisuus, jolloin he saavat tuoda esille omia toiveitaan ja odotuksiaan esiopetukseen liittyen.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ja mahdollinen tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma laaditaan yhdessä huoltajien kanssa syys- ja lokakuun aikana. Niitä täydennetään esiopetusvuoden aikana arvioimalla annettua tukea ja sen vaikutusta. Arviointi perustuu henkilöstön tekemään havainnointiin sekä lapsen ja huoltajien näkemyksiin. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma sekä tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmat kirjataan Wilmaan. Huoltajien kanssa keskustellaan siitä, mitä he haluavat kuulla lapsensa päivästä. Keskusteluissa käytetään tarvittaessa tulkkia. Toimintavuoden aikana järjestetään perheille yhteisiä juhlia sekä tapahtumia.

Päivittäiset keskustelut lasten tulo- ja hakutilanteissa ovat tärkeä osa huoltajien osallisuutta. Näissä tilanteissa vaihdetaan kuulumisia ja kerrotaan lapsen päivästä. Pedagoginen seinä on käytössä kaikissa esiopetusryhmissä ja sen avulla tuodaan esiopetuksen toimintaa ja pedagogisia tavoitteita näkyväksi. Viestinnässä käytetään lisäksi puhelinta (puhelut sekä tekstiviestit) ja sähköpostia.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö rakentuu lapsesta esiopetusvuoden aikana saatuihin kokemuksiin ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS) tai henkilökohtaisen oppimissuunnitelman (HOJKS) tietoihin. Vihdissä lapsen LEOPS ja HOJKS kirjataan Wilmaan.

Tärkein esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoite on tehdä lapsen oppimisen polku mahdollisimman eheäksi. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle kaikki opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja hänen tuen tarpeistaan. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Vihdin kunnan sisällä kokoontuu Eskarista Ekalle -yhteistyötiimi, johon osallistuvat erityisopetuksen asiantuntija, varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija, koulun erityisopettajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajat. Tiimi kokoontuu

vuosittain syyskuussa tarkastelemaan ja kehittämään prosessia sekä marras-
kuussa käymään alustavasti läpi tuen oppilaiden alustavat tiedot. Maaliskuussa
käydään tiedonsiirrot, joihin osallistuvat koulun erityisopettaja, varhaiskasvatuk-
sen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen opettaja sekä mahdollisuuksien mu-
kaan päiväkodin johtaja.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkie-
lisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Kevään aikana koulu
järjestää yhteistyössä esiopetuksen kanssa tarpeen mukaan koulun henkilöstön
tutustumiskäynnit esiopetusryhmiin.

Huhtikuussa alkaa Kuusi askelta kouluun- toimintamalli, jonka osana touko-
kuussa esioppilaat tutustuvat kouluun ja pidetään vanhempainillat. Esiopetus
järjestää vanhempainillan, johon kutsutaan koulun edustaja.

Elo- syyskuussa käydään yksilölliset siirtopalaverit, joihin osallistuvat huoltajat,
varhaiskasvatuksen opettaja, luokanopettaja, erityisopettaja ja varhaiskasva-
tuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa kuraattori ja muita asiantuntijoita. Tar-
vittaessa tietoja voidaan siirtää myös jo keväällä, jos se on mahdollista.
Päiväkodinjohtaja ja rehtori vastaavat siirtymävaiheyhteistyöstä.

Lapsen tutustuminen koulutyöhön

Kouluun tutustumisprosessi on hyvä aloittaa mahdollisimman varhain esiope-
tusvuoden aikana.

Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta mahdollisuuksien
mukaan. Koulut järjestävät kouluun tutustumispäivän toukokuussa, johon osal-
listumisesta vastaavat lapsen huoltajat.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka
on kehitetty auttamaan esiopetusikäisten lasten perheiden orientoitumista kou-
lulaisen perheen arkeen. Malli on kehitetty ”Yhdessä olemme enemmän” –
LAPE Uusimaa - hankkeessa. Tavoitteina on pienen koululaisen ja hänen per-
heensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koulu-
laistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja
materiaalin kokoaminen alkavat yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö
suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toi-
minnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja,
jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lap-
sia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea.
Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän sekä
lapselle että huoltajalle. ”Läksy” on väline, jolla lapsi oppii yhdistämään koti- ja

kouluarjen toisiinsa ja näin turvallisuuden tunne lisääntyy.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Syyskuussa varhaiskasvatuksen opettaja vierailee mahdollisuuksien mukaan 1.-luokassa katsomassa, miten kouluvuosi on alkanut. Käynnin aikana luokanopettaja ja opettaja käyvät keskustelua siirtymävaiheen asioista ja lasten koulunkäynnin alkutunnelmista.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Esiopetuksen päättyessä opettaja varmistaa, että esiopetusvuoden aikana huoltajan ja mahdollisesti lapsen kanssa käydyt keskustelut on kirjattu Wilma-järjestelmään. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma on Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Rehtori vastaa ensimmäisen luokan opettajan perehdyttämisestä siirtokäytänteisiin. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta.

Mikäli lapsi siirtyy kouluun muuhun kuntaan, esiopetuksen oppimissuunnitelmasta luovutetaan tulostettu kopio huoltajalle uuteen kouluun vietäväksi. Alkuperäinen dokumentti arkistoidaan.

Pedagogiset asiakirjat ja niihin liittyvät käytänteet

Pedagogisten asiakirjojen laatiminen ja siirto kuvataan esiopetussuunnitelman kappaleessa 5.6 ja 6.3.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. TURVALLISUUS/MAHDOLLINEN VARAUTUMINEN POIKKEUSTILANTEISIIN

Varhaiskasvatusyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

10.10.23 *Marika Honkaharju*

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma